

The Prime World

Havi altíð virt þótandi hondina meira enn spillandi tunguna. Haldi meg ekki hava patent upp á sannleikan. Haldi meg – mest av sjálfsvörðum, kenna flestu veikleikar hjá fólki. Eri tí, haldi eg, rættiliga umberandi við allt og öll (serliga við meg sjálfan). Fyri ekki at siga uppgevandí, tá ið ræður um byttisskap (serliga hjá mær sjálfum). Skrivi tí heldur ekki illavörðin lesarabrev. Persónligi kostnaðurin er eisini oftast alt ov stórir til tess. Men velji, sum fólk flest, at líva soeíðis, at eg eri til minst möguleigan ampa, men royni at gagna, har eg haldi meg kunna gera tað betur enn onnur, og har tað kann gera nakran mun (tilvildin vil tú, at tað oftast verður mest til gagns fyri meg sjálfan). Og at gleðast um allt, sum ber á rottu leiðina (soeíðis sum eg definíri hana).

Hvat er tað so, sum kann fáa ein so lítillátan mann at lata seg úr alment og fara undir at skriva hetta lesarabrev?

Tað er fyrst vreiðin, síðani vónbrotið!

Móti mínum lyndi, haldi eg, havi eg alt vikuskiftið lisið allar tær íllbønir eg dugi – spell at mann ekki er suðuroyingur – yvir tykkara syndugu kroppar, heilar og avlagðu mentanarfatna.

Öðin leggur seg altíð, tað vita tí býráðspolitikarar alt um, men vónbrotið verður verandi. Vónbrotið um, at tey tú virðir, onkur teirra vinur, skulu hugsa so smátt og stutt ella bera segs so bløkt at. Vónbrotið um, at tit, sum sett eru at verja demokratið, misskilja tað. Ella misnýta tað.

Mitt lítillátni hevur ekki forðað mær at hava eina meiningu, um hvørjir nakrir av teimum mest tyðandi leiklutunum eru, sum vit hava fingið her á fólki: At læra sum mest um menniskjag og lívið, eftir førumuni at royna at bota um bæði, og at bera viðfærð longur fram á vegin, har næsta ættarliðið tekur við. Við øðrum orðum: at hækka sivilisatiónsstigið. Mentanarstigið, um tú vilt. »Hvur tú einki at flygja uttan ta tómu tægu, ert tú ein deyður maður«, sigur Heðin Brú í »Fedranntalu«.

Og her kunnu øll vera við. Hvør á sín hátt. Öll hava ekki umstøður og evni at venda sær til allan heimin. Føðlandið ella bygðina. Men øll kunnu ávirka síni nærmastu. Og øll kunnu á-

virka. Eisini gásarsteggin, sum hoyrir við til lívið, ja, sum frá líður kann gerast beinleiðis humanur við røttu terapíu.

Stutt sagt: tað snýr seg um innlit, hegri, virðing og álit á stegganum. Álit á, at í hvørjum steggi býr nakað gott, sum eigur at fáast fram, so hann ekki fýsir ov illa og loypir á, men fær álit á síni medmenniskju samstundis sum hann varðveitir persónleika sín og náttúruna í sær at verja sína bøgu og sína ungar.

Í stóran mun merkir demokrati í minari verð at hava virðing fyri menniskjum og álit á, at einki menniskja er einki vert. At menniskju eru einstaklingar, sum vanliga skulu líva saman við hvør sínum tørvm og trúnum. At øll menniskju kunnu mennast bæði so og so.

Demokrati merkir ikki, at ein meiriluti altíð eigur at fáa rætt, men at ynki, tørvm og trúan verða vígað á eini vekt, sum visir árin á sivilisatiónsstigið og boðar frá, hvørji ráð eru til at taka næstu ferð, avgerðir skulu takast, við tað at ikki kann roknaast við, at vit hvør sær altíð bera okkum klókt at.

Í hvussu er, er tað heilt burturvið at ein meiriluti av borgarum í Havn skulu sleppa at gera av, at ein stórir minniluti skal forðast í at fáa nakað tøvring á at fáa sær sakliga upplýsing um umheimin.

Ella at 8 býráðslimir á afturlatnum fundi – hvør hevur hoyrt so skapt – skrivliga taka avgerð um at fáa ta 5. reinu undirhaldskanalina, burturav so síga, og harvið avgerðina at úthýsa tí einastu sakliga. Eg skal lata vera við at ummæla dygdmar hjá BBC World. Tað hava Johan Samuelsen, John Smith og Jan Müller gjørt so fyrirmyndarlaga í síðstu viku. Heldur ikki skal eg lasta Prime, tí tað er gott undirhald, haðani kemur. Men tað er ikki tað, málið snýr seg um.

Eg skal skera tað út fyri tykkum: Tit 8 fremja yvirgang á mentanarstigið hjá einum stórum parti av einari tjóð, og harvið óbeinleiðis allari tjóðini, við at forða fólki, um ikki annað bara av og á, at sleppa at uppliva »sakligheit« millum alt undirhaldið.

Fólk tola væl undirhald og hava gagn av tí. Mest tá tað er gott, men í øðrum kann vónaligt undirhald eisini gagna. Men tað mugu vera mannarættindi

at fáa sakliga upplýsing.

Og hana fáa vit ikki nógv av í okkara sjónvarpi, hóast tað gløgvar í við hvørt, meiri hjá sumnum enn sumnum: Vegna peningatrotið, troði á kvalifiseraðum fólki, smáu möguleikumum fyri at fenna um øll øki og at sleppa í dýpdina. Higar til hava teir prioriterað heldur ómentat. Kanska tað fer at batna nú. Sjálvandi skal ikki alt vera finantant, men máti skal vera við. Hugsi her serliga um rúgvuna av einkisigandi amerikonsku flimnum.

Tað er møgult, at onkur kann vísa á, at fólk flest eru nøgd við sjónvarp og sjónvarpsmöguleikar í Havn uttan parabol. Ella at undirhalds- og mentanarstigið yvirhvør liggur onan fyri ynki og smáki hjá fólki flest. Men tað er ikki nógv mikið. Tí tað kann síga meira um okkum, enn um mentanarstigið. Og sleppa vit bert at uppliva tað hálvánaliga, verða vit sjálvi bert andaligir málringar.

Tað er at vanvirða fjøldina at »snobba niðureftir«, sum her er gjørt.

Fá tær eina parabol, tin snobbur, hoyri eg onkan síga. Nei, sígi eg, tí eg vil ikki hava mína kær Havn gróðursetta við parabolum. Tað er bert út vandalismin.

Hvat er so at gera hjá mær?

Eg vóni sjálvandi tí tað seinasta, at ein býráðsformaður og av og á løtingslimur, formaður í mentamálaneyvndini, sum samstundis er forseti ÍSFs, ein lækni, sum er kvalifiseraður at gerast kommunulækni í Havn, sum er ein hin ítarsti at vegleiða

onnur um beinastu kósina her í lívinum (einki ilt at síga um tað), eitt sjarmerandi sjónvarpsidol, sum livir av mentan, og hini try, sum eg ikki havi roynt at kanna, hvørji eru, sinna seg og finna eina betri loysn.

Mær er upplýst, at ein loysn, sum eisini evnir um BBC World, kemur at kosta okkum 30-60 kr. í part.

3.000 parabolir á kr. 4.000 eru 12 mió. kr.

Hvat loysir seg best samfelagsliga?

Ella hugsa tí sum ein annar myndugleiki, at tess fleiri bilar, vit keypa, tess ríkari verður samfelagið av tollinum og keypsavgjaldinum?

Mentanarrætt og persónsmeining er ein uppgáva hjá okkum øllum. Men mest hjá politikarum, listarfólki og upplálarum, sum eru sett og vald at taka sær av hesum. Eftir umstøðunum stendur hampuliga væl til við fleiri listargreinum, hóast fleiri mangla. Skúlarnir kenna flest allir sína uppgávu, men røkja hana kanska ikki altíð til lítar. Á politiska økinum tykist mær, at okkum vantar í stórum ein veruligan mentanarpolitikk, sum »kanska kundi havt forðað fyri tí her umrøddu misgerð. Men hann er í umbúnað, sigur Sámal P.

Hetta er eitt rættiliga grovt álöp á mitt frælsi. Tí skili eg mær rætt til at vanvirða hesa gerð alment, sjálvt um eg persónliga einki ilt hava at bera nokrum tykkara ella gerningum tykkara soeíðis yvirhvør.

Heðin í Horni

víkur, so er hon tó ikki heilt eiðasør sum tíðindarás.

Broyttingin er heldur ikki bara til tað verra fyri tey tíðindahugaða, tí nú fer aftur at bera til at siggja *text-varp*, sum eg veit, mong hava saknað.

Samanumtikið haldi eg, harra blaðstjóri, at tú og fylgisneytar í fyrsta lagi eiga at sláa kalt vatn í blóðið.

Og í øðrum lagi ikki gloyma at taka í egnan barm!

Við tókk fyri upptøkuna

Leivur Hansen,
býráðslimur

I al magtesløshed

Ábent brev,
tilegnet minister Westh
indbudt gæst
til den årlige fest
hos Færøernes bedrøvelige sorte hest
(Det kongelige danske socialdemokrati,
Føroya deild)

Jeg ved, du er en travl mand. Derfor skal jeg fatte mig i korthed på dit sprog som jeg har brugt en betragtelig del af mit liv til at lære mig næsten som mit eget.

Du er ikke den første. Der kom mange før dig. Schlüter, Uffeman, Kirsten Rappenskralde og statsminister Dyrup dyppet i århundreders selvklogskab og undertrykkelse.

De kom alle for at se og for at lytte til færingerne med egne øjne og ører.

Og de blev alle klogere. Det har vi deres egne ord for.

Vel hjemme i Danmark er alt glemt og kun den arrogante selvklogskab tilbage.

Og nu er det din tur. Også du er blevet klogere. Fra den ene dag til den anden. Det sagde den færøske radio, med din velsignelse, hvis jeg hørte rigtig.

Måske!
Måske Bjørn Westh, men aldrig ministeren. Der er alt for mange »lig« i bagagen.

En kolonimagt bliver aldrig klogere. Hver gang den bliver presset, skærper den magten og undertrykkelsen. Nogen steder med synlig vold og mange dræbte og kvæstede, andre steder mere raffineret.

Hvert besøg af danske myndigheder er en ny ydmygelse en limpind af uselvstændighed, afhængighed og uansvarlighed, og vores egne politiske nøkkere bliver flere for hver gang.

Derfor,
Bjørn Westh,
koloniminister:

Her gør I det lort!
Rigtig nederdrægtigt lort!

I forstår så godt undertrykkelsen alle andre steder i verden. Forstår også at vælge den værdige side. Nyder internationalt ry, respekt og anseelse.

Hvorfor al den uforstand? Denne nederdrægtige ydmygelse af den færøske befolkning?

Der er ingen forskel. Vis den samme forståelse her.

Og ryd op efter jer.

Betal regningen for århundredes udbygning og dens følger.

Der er ingen anden vej til en værdig afslutning på det nuværende dilemma. Hverken for os, ei heller for jer.

Pauli Nielsen

Framhald av síðu 2

gignum býráðslimum í skógvarnar, at vit hvørki torðu at viðgera hetta málið alment ella at hava vanliga atkvøðugreiðslu um tað.

Nú kunnu hini svara fyri seg, men hvat mær viðvíkur eru hesar skuldsetingar púra burturvið, harra Jan Müller. Veruleikin er tvørturimót, at eg var millum teir triggjar býráðslimarnar, ið bóðu um at fáa málið viðgjørt á opnum fundi – og áheitanina um loyniliga at kvøðugreiðslu hevði eg onki við at gera.

Sera nasadjartv haldi eg tað eisini vera av tær at leggja meg undir nakað so grovt og óhoyrt sum at vera ímóti, at borgararnir fáa upplýsing.

Eg má so spyrja: Hvat bagir tær, maður?

Skamm fái teg fyri at seta slíkt slutur og møn upp á prent!

Rákið vent

Forsøgn til býráðsavgjerðina í síðstu viku er í stuttum henda!

Eftir í slakar tveir at hava sær tíðindarásina hjá BBC, við borgararnir nú hava hina rásina, undirhaldsrásina, aftur.

Eisini innan býráðsgátt var rákið nú vent til frama fyri hesa rásina, við 8-5 atkvøðum dró Prime tað longra stráid.

Spell ella ei, tað munnu tað ivaleyst vera túsund meiningar um.

Men álvaratos, Jan: At leika so í, sum tú gert í harmi tinum um hesa avgjerð, er tað reina hysteri.

Tit hava blást hetta málið upp til eitt stórmál, hóast tað

í roynd og veru hoyrir heima í smálutadeildini!

Brúkið heldur orku og blaðrúmd til at viðgera tey veruligu stórmáli. Tað hevði verið tykkum til størri sóma sum tíðindablað.

Men tað heitið er kanska bara til pynt?

Ikki bara afturstig

Hóast saknur verður á BBC World, fer vónandi eisini í framtíðini at bera til at halda seg rimuliga væl orienteraðan um tað, ið hendir úti í stóru verð.

Góðar og viðkomandi BBC-sendingar fáa vit vónandi möguleika at siggja í okkara eigna sjónvarpi í gjøgnum samstarv tess við tær báðar stóru donsku sjónvarpsstøðirnar, DR og TV2, sum vanliga keypa sendingar haðani.

Og hvat BBC Prime við-